

Zo ging dat ...

... in Scholen in 1916: pakjes voor krijgsgevangenen

Vanaf de eerste dagen van de Duitse inval in België in augustus 1914, werden Belgische soldaten krijgsgevangen gemaakt en naar gevangenenkampen in Duitsland afgevoerd. De Duitse militaire overheid had spoedig ondervonden dat de gevangen Belgen zich wat gemakkelijker schikten in hun lot als zij tot op zekere hoogte contact met thuis konden onderhouden. Daarom werd een beperkte en gecontroleerde briefwisseling met thuis toegestaan, en er werd ook toegestaan dat de soldaten pakjes met voedsel, kledij en tabak ontvingen. Met het eten dat zij van thuis opgestuurd kregen konden de gevangenen het karige kamprantsoen tot op zekere hoogte aanvullen. Net zoals in België was er immers ook in Duitsland na een tijd gebrek aan voedsel, en het Duitse leger had er oorspronkelijk niet op gerekend dat het Belgische leger zich in de strijd zou werpen, en dat tienduizenden Belgen gevangen genomen zouden worden en van voedsel zouden moeten worden voorzien. Via het Internationale Rode Kruis en de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen liet de Duitse militaire overheid aan de betrokken families weten in welk kamp hun zoon, echtgenoot of vader opgesloten was, en op welk adres hij bereikt kon worden.

In het bezette land maakten de families van krijgsgevangenen graag gebruik van de mogelijkheid om brieven uit te wisselen en pakjes te sturen met wat extra eten of warme kleding. Na verloop van tijd bleek echter dat het sturen van pakketten met voedsel een zware last begon te worden voor de Duitse postorganisatie. De voornaamste verkeersmiddelen in Duitsland moesten ingezet worden om militairen en militaire uitrusting te vervoeren. Het gebeurde dan ook vaak dat post of pakketten met ruime vertraging ter plekke kwamen. Voor brieven was dat niet zo heel erg, maar voor pakketten die soms bederfelijke etenswaren bevatten konden de gevolgen erger zijn. Een stuk van een halve kilo spek of een blok chocolade werden bijvoorbeeld niet beter als zij twee dagen in een wagon in de hete augustuszon op een zijspoor had moeten staan wachten. De Duitsers wilden ook voorkomen dat via de postpakketten die de gevangenen van thuis ontvingen verboden voorwerpen de kampen binnengesmokkeld werden. Daarom waren zij verplicht

ieder pakket open te maken en te onderzoeken. Daar waren dan weer veel mensen voor nodig, en aan mensen die konden vechten of werken was er in Duitsland nu net een groot gebrek.

Om een einde te maken aan de problemen die het vervoer en de controle van de pakketten voor krijgsgevangenen opleverden, besliste de Duitse militaire overheid dat enkel door haar erkende organisaties nog pakketten naar de gevangenen mochten sturen. Die organisaties moesten standaardpakketten maken, waarvan de inhoud op voorhand aan de Duitse overheid bekendgemaakt moest worden. Wie nog een pakket naar een soldaat wilde sturen moest dat bij één van de erkende organisaties bestellen. Die organisaties, die meestal in een neutraal land als Nederland of Zwitserland gehuisvest waren, zorgden dan dat de soldaat in kwestie een pakketje kreeg. Niet alleen familieleden, maar ook verenigingen die in parochiaal verband of in een ander plaatselijk verband opgericht werden, stuurden pakketjes naar "hun" krijgsgevangenen. In Scholen was pastoor Theelen *afgevaardigde* van een plaatselijk comitee dat zich het welzijn van de krijgsgevangen Scholenaren aantrok. In het archief van het Bureau voor Weldadigheid van Scholen, dat in het Rijksarchief te Hasselt bewaard wordt, zit een document uit juli of augustus 1916, over het versturen van pakketjes naar krijgsgevangenen¹.

Op 26 en 29 juli 1916 liet het Comité voor de krijgsgevangenen van Scholen pakjes bezorgen aan Jos Lucas, Jos Heuteleers, Hubert Uten en Eugène Borgers. Op 26 juli was er voor ieder van hen een pakje besteld bij een organisatie in Zwitserland, en op 29 juli nog een bij een organisatie in Nederland. De vier soldaten uit Scholen mochten zich verheugen in een pak uit Zwitserland dat een doos *cassorila of risotti* zou bevatten, een doos vlees, een doos melk, een doos confituur, een doos kalfspastei, een stuk ontbijtchocolade, een pak chocolade, een stuk *gezondheidszeep* en soep en bouillon van *Maggy*. Drie dagen later werd voor ieder van hen nog een pakket besteld, dat via een organisatie in Nederland verstuurd zou moeten worden. Om een of andere reden werd voor Jos Lucas een

¹ Rijksarchief Hasselt, *Archief van het Bureau voor Weldadigheid van Scholen*, nr. 2.

PROVINCIE LIMBURG

5 Août 1916

MIDDEN COMITEIT OM DE NODIGE
HULPBRONNEN TE VERZAMELEN TEN
VOORDEELE DER KRIJGSGEVANGENEN

Bampstaan, 2, HASSELT

Correspondent van het Belgisch
Inlichtingsbureau voor Krijgsgevangenen
en Geïnterneerden

(Hulpkantoren van Hasselt, Tongeren en St-Truiden)

GEMEENTE *Schweelen*

AFGEVAARDIGDE : M *W. E. Heelen Pastoor*

Hulpverzendingen gedaan gedurende de maand *Juli 1916*
ten voordeele der behoeftige krijgsgevangenen der gemeente.

20368 Jos. Van Langenacker Hasselt.

Volgnummer 1	NAAM en VOORNAAM der Krijgsgevangenen 2	Abonnement voor 1 brood van 1 kilo per week. Onderschrij- vingsdatum 3	Datum der verzending		Verzendings- nummer van het pak van 5 kgr. 6	Aanmerkingen 7
			van het pakket 4	van het pak van 5 kgr. 5		
1.	<i>Lucas Jos.</i>		<i>26-7-1916</i>		<i>3147</i>	<i>Inhoud van ieder zinstersch pak:</i>
2.	<i>Heuteleers Jos.</i>		<i>29-7-1916</i>		<i>3148</i>	<i>1° 1 doo "Garnade of Risotti"</i>
3.	<i>Uten Hubert</i>				<i>3149</i>	<i>2° 1 doo vleesch 3° 1 " melk 4° 1 " confectie 5° 1 " halfpasta 6° 1 ontbijt chocolade 7° 1 pak chocolade 8° gezondheidsoep 9° Zepen en vleeschnat 10 kgr.</i>
4.	<i>Borgers Eug.</i>				<i>3150</i>	<i>- 2 - Inhoud van het Hollandsch pak van Lucas: 1° 1 kgr. 500 gr. peperkoek 2° 1 kgr. appelsiroop 3° 400 gr. spek 4° 500 gr. kaas 5° tabak en sigaretten 6° 500 gr. vleeschpasta 7° Koffie extract 8° Zeep. Inhoud van de 3 andere: 1° 1 kgr. 500 gr. appelsiroop of 400 gr. spek 2° 500 gr. leverpasta 3° 700 gr. peperkoek 4° 1 pak sigaretten 5° 100 gr. tabak.</i>

De verzendingen moeten voortaan in de eerste
week der maand plaats hebben

groter pakket besteld dan voor de vier anderen: het pakket voor Lucas moest 1,40 kilo peperkoek bevatten, 1 kilo appelsiroop, 400 grammen spek, 500 grammen kaas, 500 grammen vleeschpasta, tabak en sigaretten, koffie-extract en zeep. Heuteleers, Uten en Borgers mochten uitkijken naar 1 kilo appelsiroop of

400 grammen spek, 500 grammen leverpasta, 700 grammen peperkoek, een pak sigaretten en 100 grammen tabak.

Rombout Nijssen
rombout.nijssen@arch.be

